

การบูรณาการหลักสี่ปฐิธรรมในการบริหารงานของผู้นำโรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม

Integrating the principle of Supuristham in the administration of Samphan hospital leaders, NakhonPathom Province

อรณิช ชัยนตรดิลอก* พระถนัต วฑฒโน (บุตรสวัสดิ์)**

Oranich Chayantaradilok* Phra Thanat Vaddhano (Butrasawad)**

*สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

**วัดใหม่เจริญผล ตำบลท่าเรือ อำเภอทามะกะ จังหวัดกาญจนบุรี

*Nakhonpathom Provincial Public Health Office, PhraPathom ChediSubdistrict,
Mueang District, Nakhon Pathom Province.

**Wat Mai Charoen Phon, Tharua Sub-district, Tha Maka District, Kanchanaburi Province.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีการบริหารงาน การบูรณาการ การบริหารงานของโรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม และวิเคราะห์การบูรณาการหลักสี่ปฐิธรรมในการบริหารงานของผู้นำโรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม เก็บรวบรวมข้อมูลจาก เอกสารทางพระพุทธศาสนาและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำโรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิจัย พบว่าผู้นำโรงพยาบาลสามพรานมีการบูรณาการหลักสี่ปฐิธรรมมาใช้ ครบทั้ง 7 ด้าน แต่ไม่เด่นชัดโดยมีการใช้หลักสี่ปฐิธรรมแฝงหรือผสมผสานอยู่กับข้อมูลต่างๆ ที่โรงพยาบาลสามพรานจัดทำไว้ หากจะบูรณาการหลักสี่ปฐิธรรมมาใช้ให้สมบูรณ์แบบผู้นำโรงพยาบาลสามพรานควรมีการศึกษาหลักสี่ปฐิธรรมอย่างแท้จริง จึงจะนำมาบูรณาการใช้ได้เหมาะสมและเกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : สี่ปฐิธรรม การบริหารงาน โรงพยาบาลสามพราน

Abstract

This qualitative research aimed to study the concept of administration theory, administration and integration of the leaders in Samphan Hospital. NakhonPathom province, and analysis of the integration of the Supurisatham principle in the administration of Samphan hospital leaders. Nakhon Pathom Province. Data were collected using the information from the Buddhist documents and In-depth interview for the leaders of Samphan Hospital. Nakhon Pathom Province. Data were analyzed using content analysis. The results revealed that Samphan Hospital leaders had integrated all 7 aspects of the Supuristham principle, but it was not obvious. With the secret or mixed with the various information provide by Samphan Hospital, If to perfect the integration of the Supurisatham principle Samphan Hospital leader. It should truly study the Supurisatham principle in order to further integrate, use appropriately and achieve sustainable benefits.

Keyword : Sapurisatham Administration Samphan Hospital

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้นำ (Leader) เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งที่ทำให้องค์กรนั้นๆ ประสบความสำเร็จ เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรง ในการวางแผนสั่งการ และดูแลควบคุมให้บุคลากรขององค์กรสามารถปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ปัญหาที่น่าสนใจอยู่ตรงที่ว่า ผู้นำจะต้องทำอย่างไร จึงจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตาม เกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถและพยายามที่จะทำงาน ให้สำเร็จด้วยความเต็มใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร

ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น¹ ปัจจัยที่สำคัญของความสำเร็จในการทำหน้าที่ของผู้นำ คือ การเป็นผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสม สามารถปรับเปลี่ยนความต้องการของคน ความต้องการของคนเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการตัดสินใจ ถ้าเปลี่ยนความต้องการของคนได้ ก็เปลี่ยนตัวตนของคนคนนั้นได้ ผู้นำที่ดีจะช่วยให้คนพัฒนาความต้องการของคน ทั้งในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลให้มีความต้องการที่ถูกต้องดีงามและให้หมู่ชนมีการประสานความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมมือทำอย่างเป็นไปเอง โดยประสานกลมกลืนและเต็มใจหาทางทำจนสำเร็จ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้นำทำการที่ผิด ความต้องการของคน ทั้งสองฝ่ายก็จะไม่มีความสุข และสิ่งที่ทำก็ยากจะสำเร็จ²

ตามพุทธพจน์ที่ว่า “ความผิดพลาดของคนอื่นเห็นได้ง่าย แต่ความผิดพลาดของตนเองนั้นเห็นได้ยาก”³ ผู้บริหารต้องรู้จักความเด่นและ

ความด้อยของตนเอง การรู้ความเด่นก็เพื่อการทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ตามปกตินักบริหารมักมองเห็นความผิดพลาดของลูกน้องได้ง่าย แต่มองข้ามความผิดพลาดของตนเอง เมื่อนักบริหารทำงานผิดพลาดลูกน้องไม่กล้าบอกหรือแนะนำ ดังนั้นนักบริหารต้องหัดมองตนเองและตักเตือนตนเองสมดังพุทธพจน์ว่า อดตนา โจทยตตนา จงเตือนตนด้วยตน) เช่นถ้าผู้บริหารสั่งการไปหลายครั้งแล้ว แต่ลูกน้องไม่เข้าใจผู้บริหารก็อย่าตำหนิลูกน้องว่าโง่งง เพราะบางทีเราเองอาจสั่งการไม่ชัดเจนก็เป็นได้ดังภาชิตอุทานธรรมที่ว่า “ถ้าพูดไปเขาไม่รู้อย่าว่าเขา ว่าโง่งงมจะเออะเซอะ หนักหนา ของเราทำไมไม่โกรธา ว่าพูดจาให้เขาไม่เข้าใจ” การที่ผู้บริหารมองไม่เห็นความผิดพลาดของตนนั้นเป็นเรื่องธรรมดา เพราะวันหนึ่งๆ ดวงตาของเรามีไว้สำหรับมองด้านนอกไม่ได้มองตัวเราเอง เวลาคนอื่นทำผิดพลาด เราจะมองเห็นทันที แต่เวลาตัวเราทำผิดพลาดเองกลับมองไม่เห็น ดังนั้นเพื่อสำรวจตนเองผู้บริหารต้องหัดมองด้านใน คือ เจริญวิปัสสนาเป็นการมองด้านในนั่นเอง วิปัสสนากรรมฐานเน้นเรื่องการเจริญสติ พิจารณากาย เวทนา จิตและธรรมหรือความดีความชั่วในใจของเราเอง “พระไตรปิฎกได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำ ดังคาถาพุทธศาสนสุภาษิตแสดงความไว้ว่า “เมื่อฝูงโคว่ายข้ามน้ำ ถ้าโคจำฝูงไปคด โคหมดทั้งฝูงนั้นก็ไปคดตามกัน เพราะมีผู้นำไปคด ฉันทใด ในหมู่มนุษย์ก็ฉันทนั้น บุคคลผู้ใดได้รับสมมติให้เป็นใหญ่หากบุคคลผู้นั้นมีความประพฤติไม่เป็นธรรม หมู่ประชาชนนอกนั้นก็ประพฤติก้าวเสียหาย แฉวันทั้งหมัดก็จะยากเย็น หากผู้ปกครองเป็นผู้ไร้ธรรม” “เมื่อฝูงโคว่ายข้ามน้ำ ถ้าโคจำฝูงไปตรง โคหมดทั้งฝูงนั้นก็ไปตรงตามกัน เพราะมีผู้นำที่ไปตรง

ฉันใดในหมู่มนุษย์ก็ฉันนั้น บุคคลผู้ใดได้รับสมมติให้เป็นใหญ่หากบุคคลผู้นั้นมีความประพฤติชอบธรรม หมู่มนุษย์นอกนั้นก็พลอยดำเนินตามทั้งแวันแคว้นก็จะอยู่เป็นสุข หากผู้ปกครองตั้งอยู่ในธรรม”⁵พุทธพจน์นี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้นำที่มีต่อความอยู่รอด และสวัสดิภาพ เพื่อให้การพัฒนารองค์กรและการดำเนินชีวิตของกลุ่มบุคคลในสังคมมีความยั่งยืน และสันติสุขของสังคมและประเทศชาติ โดยผู้นำจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี⁶ หากผู้นำขาดซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมแล้ว ย่อมทำให้ผู้นำขาดความชอบธรรมในการทำหน้าที่ในองค์กรนั้นต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากคุณธรรมและจริยธรรมถือเป็นคุณสมบัติของผู้นำ ที่ทำให้ได้รับการยอมรับ ความเชื่อถือตลอดจนการนับถือจากบุคคลต่างๆ ทั้งในองค์กรเองและสังคมต่างๆ ไป ดังนั้นการขาดคุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำ ย่อมทำให้ผู้นำไม่เป็นที่ยอมรับต่อบุคคลทั่วไปซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อหลักการปฏิบัติงานและภาพลักษณ์ขององค์กร

โรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นหน่วยงานราชการสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข เป็นโรงพยาบาลชุมชนแม่ข่ายระดับ M2 ขนาด 130 เตียง ตั้งอยู่เลขที่ 35/10 หมู่ 1 ตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีสถานที่ให้บริการจำนวน 3 แห่ง คือ 1) โรงพยาบาลสามพราน (ฝั่งเพชรเกษม) ตั้งอยู่ตำบลท่าตลาด 2) โรงพยาบาลสามพราน (วัดไร่ขิง) ตั้งอยู่ตำบลไร่ขิง และ 3) หน่วยบริการปฐมภูมิ (Primary Care Unit : PCU) ตั้งอยู่ตำบลอ้อมใหญ่ มีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน ออกเป็น 12 กลุ่มงาน จำนวนบุคลากร รวม 470 คนประชากร

ในเขตรับผิดชอบ จำนวน 187,733 คน มีเครือข่ายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 20 แห่ง การบริหารงานของโรงพยาบาลสามพราน แยกเป็น 4 ด้านหลักๆ คือด้านการบริหาร นโยบาย และยุทธศาสตร์หรือโครงการต่างๆ ด้านบุคลากร ด้านการเงินการคลัง และด้านโครงสร้างที่ดิน อาคารสถานที่พัสดุและอุปกรณ์ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โรงพยาบาลสามพราน กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “เป็นโรงพยาบาลทั่วไปที่มีคุณภาพเป็น Node รับการส่งต่อ 5 สาขาหลัก เป็นศูนย์การแพทย์อุบัติเหตุฉุกเฉินและรองรับการดูแลผู้สูงอายุครบวงจร ปี 2567 โดยพันธกิจที่สำคัญที่ต้องดำเนินการคือ “มุ่งพัฒนาสู่การเป็นโรงพยาบาลทั่วไปและศูนย์การแพทย์อุบัติเหตุ & ฉุกเฉิน เพื่อพัฒนาศักยภาพการให้บริการการแพทย์เฉพาะทางทุกสาขาด้วยความเชี่ยวชาญตามมาตรฐานวิชาชีพ เป็นแม่ข่ายของพื้นที่อำเภอสามพราน นครชัยศรี และพุทธมณฑล และพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลสู่ความเป็นเลิศ โดยการจัดบริการสุขภาพและการดูแลแบบองค์รวม รวมถึงจัดระบบสุขภาพผู้สูงอายุครบวงจร มีระบบบริหารจัดการครอบคลุมทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายให้เป็นรากฐานการสร้างสุขภาพและความมั่นคงทางสุขภาพของประชาชน”⁷ จากวิสัยทัศน์และพันธกิจที่กล่าวมาข้างต้นโรงพยาบาลสามพราน จำเป็นต้องขยายการให้บริการ ต้องเตรียมความพร้อมการบริหารงานทั้ง 4 ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านบุคลากร ผู้นำและผู้ปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำพาการบริหารงานด้านอื่นๆ ให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้การทำงานภายใต้รูปแบบองค์กรใหม่ เงื่อนไขใหม่ระบบการบริหารงานที่ยุ่ยากซับซ้อนมากขึ้น อาคารสถานที่ที่เติบโต

อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้นำและผู้ปฏิบัติงานทุกระดับของโรงพยาบาลสามพราน จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐานเพิ่มมากขึ้น และในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ.2560 ถึง 2565 บุคลากรระดับผู้นำและผู้ปฏิบัติงานหลักของโรงพยาบาลสามพราน มีแนวโน้ม โยกย้าย ลาออก เกษียณอายุราชการ ในทุกๆ ปีมีการแต่งตั้งและมอบหมายหน้าที่ให้ผู้นำรุ่นใหม่ขึ้นมาปฏิบัติงานทดแทนปัญหาที่น่าสนใจอยู่ตรงที่ว่า ผู้นำจะต้องทำอะไร จึงจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถและพยายามที่จะให้ทำงานสำเร็จด้วยความเต็มใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร

ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารงานของผู้นำโรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อพัฒนาแนวคิดและแนวปฏิบัติในการบริหารงานหลักสัปปุริสธรรม ประกอบด้วยธรรม 7 ประการ คือ อัมมัญญตา (เป็นผู้รู้จักเหตุ) อตถัญญตา (เป็นผู้รู้จักผล) อตตัญญตา (เป็นผู้รู้จักตน) มัตตัญญตา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) กาลัญญตา (เป็นผู้รู้จักกาล) ปริสัญญตา (เป็นผู้รู้จักบริษัท) บุคคลัญญตา (เป็นผู้รู้จักบุคคล) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของบุคคลที่เป็นผู้นำ ตาม

หลักการครองตน ครองคนและครองงาน อันจะนำมาซึ่งความผาสุกอย่างยั่งยืนในองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

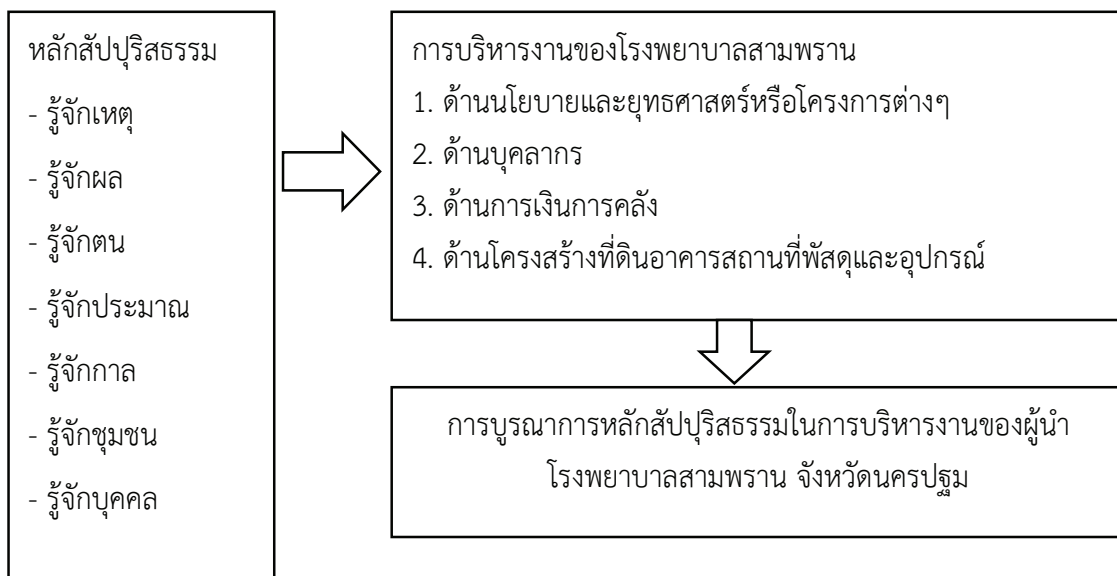
1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีการบริหาร การบูรณาการ และการบริหารงานของโรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อวิเคราะห์การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารงานของผู้นำโรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเอกสาร ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางพุทธศาสนา จากตำราวิชาการ แผนยุทธศาสตร์และโครงการต่างๆ ของโรงพยาบาลสามพราน ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเนื้อหาของหลักสัปปุริสธรรม ศึกษาจาก พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช 2539 และจากคัมภีร์และตำราทางพระพุทธศาสนาที่กล่าวถึงหลักสัปปุริสธรรม

ขอบเขตด้านระยะเวลา ศึกษาวิจัยในปีงบประมาณ พ.ศ.2563 ระหว่างเดือน ตุลาคม ถึง มีนาคม 2564

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ชนิดของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยใช้รูปแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาจากโครงสร้างองค์กรของโรงพยาบาลสามพรานที่มีหน้าที่บริหารงานทั้ง 4 ด้าน จำนวน 20 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ตำแหน่งผู้นำสูงสุด 1 คน คือ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสามพราน
2. หัวหน้ากลุ่มงาน 12 กลุ่มงาน จำนวน 11 คน ประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มงานบริหารทั่วไป และหัวหน้ากลุ่มงานโภชนศาสตร์

- 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานการแพทย์ 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานทันตกรรม 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานเภสัชกรรมและคุ้มครองผู้บริโภค 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์กรวม 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานประกันสุขภาพยุทธศาสตร์และสารสนเทศทางการแพทย์ 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานรังสีการแพทย์ 1 คน
3. หัวหน้างาน 8 งาน จำนวน 8 คน ดังนี้
 - หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ 1 คน หัวหน้างานผู้ป่วยใน 1 คน หัวหน้างานผู้ป่วยนอก 1 คน หัวหน้างานผู้ป่วยหนัก 1 คน หัวหน้างานอุบัติเหตุฉุกเฉิน 1 คน หัวหน้างานห้องผ่าตัด 1 คน หัวหน้างานห้องคลอด 1 คน หัวหน้างานจ่ายกลาง 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเอง แบบสัมภาษณ์มี 2 ตอน ตอนแรกเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ชื่อ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ที่อยู่ เป็นต้น ตอนที่สองเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักสี่ปรัศธรรม จำนวน 5 ข้อหลัก และ 4 ข้อย่อย และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ 2 ข้อ

คุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ผ่านการตรวจวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำกลับมาแก้ไขจากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โครงการวิจัยฉบับนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจาก คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการศึกษาวิจัยในมนุษย์ ของ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐมหมายเลขรับรองที่ 31/2563 เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563 วันหมดอายุ 21 ธันวาคม 2564 ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยรายละเอียดขั้นตอนการเก็บข้อมูล การรักษาความลับและการเสนอผลวิจัยในภาพรวม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาข้อมูลแบ่งตามแหล่งข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ วิชาการ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารงานตามหลักสี่ปรัศธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ส่วนขั้นตอนการสัมภาษณ์ ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษา

ค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยการนัดหมายสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่ละคน และได้มีการพูดคุยทั้งในประเด็นที่เป็นคำถามและประเด็นอื่นๆ เพื่อเสริมความชัดเจนของข้อมูลการสัมภาษณ์ จนครบทั้ง 20 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการประมวลผลและเรียบเรียง ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนต่างๆ ไปขึ้นต้น มาทำการวิเคราะห์ ประมวลผล เรียบเรียงและสรุปเพื่อเขียนงานวิจัยให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการทราบ และตั้งข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ตอนแรกเกิดจากผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั่วไปจากเอกสารการบริหารงานของโรงพยาบาลสามพรานที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 2 แล้วมาเป็นประเด็นสำคัญแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ในลักษณะเชื่อมโยงกับหลักสี่ปรัศธรรม และการวิเคราะห์ตอนที่ 2 เกิดจากผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้ผ่านการตรวจวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำกลับมาแก้ไขจากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา โครงสร้างการบริหารแผนงานการพัฒนาของโรงพยาบาลสามพราน และจากการสัมภาษณ์ผู้นำโรงพยาบาลสามพราน จำนวน 20 คน พบว่า ผู้นำใช้หลักกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล และมีการบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรมมาใช้ในการบริหารงานดังกล่าวครบทั้ง 7 ด้านจริง แต่ไม่เด่นชัดโดย

หลักสัปปริสธรรมแฝงหรือผสมผสานอยู่กับข้อมูลต่างๆ อย่างประสานกลมกลืนในเชิงลักษณะของหลักการบริหารภาครัฐ ซึ่งเน้นเทคนิคและวิธีการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ตามรูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐ จึงยังไม่มีมีการจำแนกรายละเอียดต่างๆ ให้เป็นไปตามหลักสัปปริสธรรม

สรุปอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่องการบูรณาการหลักสัปปริสธรรมในการบริหารงานของผู้นำโรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษามีสาระสำคัญตรงตามวัตถุประสงค์ทั้งสองประเด็น สรุปได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรกผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่าการบริหารงานคือกระบวนการดำเนินงานที่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการบริหารงานจากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ได้เสนอไว้ในการบริหาร และจากการทบทวนวรรณกรรมของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ^๑ เรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จหรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์การโดยย่อเกี่ยวข้องกับบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม และวรรณกรรม

ของพระธวัชชัย จำรูญโม (ศรีสุข)^๑ ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : กรณีศึกษาวัดในอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารนั้น จะครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหาร อันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรือการมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจะประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีความประสานระหว่างกันและประสิทธิภาพประสิทธิผลในการบริหารงาน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้จะครอบคลุมไปถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารเชิงกลยุทธ์ พบว่ามีความคล้ายคลึงกัน และยังเป็นทฤษฎีที่ใช้การได้ดีไม่ล้าสมัย เพื่อให้ได้มาซึ่งการบริหารที่มีความเหมาะสมกับยุคสมัยใหม่ และยังมีนักวิชาการทางการบริหารอีกหลายท่านส่วนใหญ่ได้ศึกษาและวิเคราะห์แนวความคิดทั้งหมด จึงสรุปโดยรวมว่า กระบวนการบริหารจัดการควรมี 4 ขั้นตอน คือ 1. การวางแผน 2. การจัดองค์การ 3. การอำนวยการหรือการชี้แนะ 4. การควบคุมติดตามผลการทำงานในปัจจุบันของผู้บริหารองค์การต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการเข้ามาสนับสนุนองค์กร ดังนั้นการนำหลักวิชาการด้านการบริหารมาใช้ตามกระบวนการบริหารจัดการจึงมีความสำคัญมาก เพราะเป็นเทคนิคและวิธีการในการดำเนินงานในองค์การปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วนการบูรณาการ โดยภาพรวมแล้วเป็นการนำสิ่งหนึ่งเข้ารวมกันกับอีกสิ่งหนึ่งหรือผสมผสานรวมกันให้กลมกลืนจากส่วนย่อยทำให้สมบูรณ์

สมดุลงานเกิดความเป็นองคร่วมในตัวเอง จนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และการนำหลักสัปปุริสธรรมมาใช้ในการบริหารงานโดยทั่วไป ผู้นำโรงพยาบาลสามพรานสามารถนำไปใช้ได้จริงตามหลักการบริหารงานของโรงพยาบาลสามพรานทั้ง 10 ด้าน คือ ด้านการบริหารนโยบาย แผนงานยุทธศาสตร์หรือโครงการต่างๆ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการเงินการคลัง และด้านโครงสร้างที่ดินอาคารสถานที่พัสดุและอุปกรณ์ โรงพยาบาลสามพรานมีการบริหารงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการตามหลักธรรมาภิบาล มีโครงสร้างการแบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนตามมาตรฐานวิชาชีพโดยผ่านกระบวนการประเมินและตรวจสอบทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เป็นโรงพยาบาลที่ได้รับการรับรองมาตรฐานบริการด้วยความปลอดภัย ประเด็นที่สอง การวิเคราะห์การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารงานของผู้นำโรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม จากการวิเคราะห์ เอกสาร ข้อมูล และผลจากการสัมภาษณ์ผู้นำโรงพยาบาลสามพรานทั้ง 20 คน รวมถึงการทบทวนวรรณกรรมของพระถนัดวฑฒโน (บุตรสวัสดิ์)¹⁰ ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7” พบว่า แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำที่ได้นั้นย่อประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ หลักการครองตน ครองคนและครองงาน โดยมุ่งเน้นให้ผู้นำเกิดการพัฒนาตน พัฒนาคน และพัฒนาระบบการทำงานให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์แบบทั้งสองด้าน คือคุณภาพด้านจิตใจ และคุณภาพด้านความสามารถ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้นำที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในพระพุทธศาสนา จะต้องยึดหลักธรรมเป็นคุณธรรมสำคัญสำหรับการปฏิบัติ

หน้าที่ของตน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้จึงสรุปได้ว่า ผู้นำโรงพยาบาลสามพรานมีการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมมาใช้ในการบริหารงาน ครบทั้ง 7 ด้านจริง แต่ไม่เด่นชัดโดยหลักสัปปุริสธรรมแฝงหรือผสมผสานอยู่กับข้อมูลต่างๆ อย่างประสานกลมกลืนในเชิงลักษณะของหลักการบริหารภาครัฐซึ่งเน้นวิธีการบริหารตามมาตรฐานวิชาชีพและหลักธรรมมาภิบาลซึ่งสอดคล้องกับวรรณกรรมของพระมหาคมเพชร วชิรปัญญา (เรื่องผา)¹¹ ได้ศึกษาเรื่อง “การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทองจังหวัดนนทบุรี” พบว่า มีการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่อยู่ในระดับมากคือ ด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล ด้านความเป็นผู้รู้จักผล ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชน ด้านความเป็นผู้รู้จักด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ความเป็นผู้รู้จักตนและด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ

ดังที่กล่าวมาข้างต้นผู้ที่ประกอบด้วยหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ย่อมเป็นผู้ควรแก่การค่านับนับถือ ยกย่อง ของบุคคลทั้งหลายผู้นั้นย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่พระพุทธเจ้ายกย่องว่าเป็น “สัตบุรุษ” หรือ “คนดีแท้” การกระทำหรือพฤติกรรมของเขามีความเหมาะสมถูกต้องจึงมีย่อมนำไปประโยชน์มาให้ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ผู้นำโรงพยาบาลควรศึกษาเรียนรู้หลัก

สัปปุริสธรรมในทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อเข้าใจหลักธรรมทั้ง 7 ด้าน เมื่อรู้และเข้าใจ ในเจตนารมณ์ของหลักสัปปุริสธรรมแล้วก็สามารถ นำมาผสมผสานใช้ในองค์กรได้ถูกต้องครบถ้วน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะนำมาซึ่งความ ผาสุกในองค์กรโดยการวางแผนการดำเนินงานให้อยู่ในกรอบหลักสัปปุริสธรรม เช่น การตัดสินใจต้องมีเหตุและผล จะทำอะไรต้องรู้จักตนรู้จักประมาณ มีภูมิคุ้มกันที่ดีต้องรู้จักกาลเวลา รู้จักชุมชน รู้จักบุคคล เป็นต้น จึงจะแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด และถูกต้อง

2. ผู้บริหารโรงพยาบาลควรเห็นความสำคัญในด้านหลักธรรมทางพุทธศาสนา เช่น หลักสัปปุริสธรรม พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 หรือหลักธรรมอื่นๆ ที่สามารถนำมาผสมผสานกันกับการทำงานได้โดยการจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อสร้างแนวความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ในโรงพยาบาล สามพราน แล้วเปรียบเทียบการทำงานจากความคิดเดิมๆ กับ แนวคิดใหม่ว่าสิ่งไหนให้ผลมากกว่ากัน หรือผลออกมาแล้วเหมือนหรือต่างกันมากน้อยเพียงใด เพื่อประโยชน์ในการจัดทำเป็นแผนพัฒนาโรงพยาบาลสามพรานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. วิโรจน์ สารรัตน์,ภาวะผู้นำ : หลักการและทฤษฎี, กรุงเทพมหานคร : อักษราพิพัฒน์, 2539.
2. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ประยุตโต),ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ [อินเทอร์เน็ต] เข้าถึงได้จาก www.dhammadownload.com/board/viewtopic.php?t=1497-95k
3. ชู.ธ.(ไทย) 25/252/หน้า 110.
4. พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีบริหาร, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2549.
5. อง.จตุกก.(ไทย) 21/70/หน้า115-116

3. ผู้นำและเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล สามพรานควรตระหนักถึงปัญหาทั้งของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลทุกคนที่ต้องทำงาน เพื่อประชาชน ต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่ในหลักธรรม คำสอนของพระพุทธศาสนา เช่น ศีล 5 ศีล 8 เป็นต้น รู้จักความพอเหมาะ พอดี ในการแสวงหา เครื่องยังชีพและต้องแสวงหาในทางที่ชอบธรรม เพื่อการพัฒนาโรงพยาบาลสามพรานให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มุ่งเน้นการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการ บริหารงานภาพรวมของผู้นำโรงพยาบาลสามพราน จึงสามารถนำไปขยายผลเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์การบูรณาการหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาอื่นๆ ในองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร
2. ควรมีการศึกษาการนำหลักธรรม ทางพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ และเปรียบเทียบผลการดำเนินงานมากหรือน้อยเพียงใด

6. เปรม ตินสุลานนท์, พล.อ.,ปาฐกถาเรื่อง“แนวทางพระราชดำรัสสู่การบริหารจัดการภาครัฐ,” [อินเทอร์เน็ต]. เข้าถึงเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2549. เข้าถึงได้จาก www.nesgc.go.th/transparency/webboard>.
7. องค์การพยาบาลโรงพยาบาลสามพราน, ไฟล์ Power Point นำเสนอโครงการประกาศแผนยุทธศาสตร์และพิธีลงนามคำรับรองการปฏิบัติราชการเครือข่ายโรงพยาบาลสามพราน ปีงบประมาณ 2563, วันที่ 26 กันยายน 2562. สไลด์ที่ 3, 4 และ 5.
8. ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร”, [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย;2554.
9. พระธวัชชัย จารุธมฺโม (ศรีสุข), “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : กรณีศึกษาวัดในอำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี”, [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย;2553.
10. พระถนัด วฑฒโน (บุตรสวัสดิ์), “การวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7” , [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์].มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2551.
11. พระมหาคมเพชร วชิรปณฺโญ (เรืองผา). การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2552.